

Skatterabat

Et redskab til at skabe
lige muligheder

En politik for lige muligheder må have som mål at sikre en grundlæggende tryghed for alle, så enhver kan opleve frihed. Det gælder også økonomisk. Det er ikke tilfældet i dag.

Derfor er der behov for en grundlæggende ændring af velfærdssamfundets sociale sikkerhedsnet, så det lever op til behovene i det 21. århundrede:

De nuværende udgifter til kontanthjælp, pensioner, statstilskud til arbejdsløshedsdagpenge m.v. skal erstattes med en negativ skat, der sikrer alle en grundlæggende skatterabat, som svarer til det minimum, en borger forventes at kunne leve for.

Skatterabatten skal omfatte alle borgere uanset alder eller baggrund og indebærer, at alle får en grundlæggende rabat på skat som ikke reduceres af arbejdsindkomst. Kun skatten af egen arbejdsindkomst modregnes i skatterabatten. Det sikrer, at der er en økonomisk nettogevinst ved at arbejde – selv ved lave indkomster. Ikke udnyttet skatterabat udbetales til borgeren.

Men CenterPartiets retfærdighedssyn handler om lige muligheder, ikke om ensartethed. Det enkelte menneske skal respekteres som den, vedkommende er, ikke på baggrund af hvilken gruppe vedkommende tilhører.

Borgere, hvis personlige situation permanent eller akut er svækket eller truet på grund af helbredsproblemer eller personlige omstændigheder af anden art, skal derfor fortsat for en kortere eller længere periode kunne få tildelt særlige tillægsydelse efter en individuel behovsvurdering (jf. CenterPartiets program "Velfærdssamfund - Til fælles gode").

Velfærdssamfundet i dag

Omfordelingssystemet ved hjælp af overførselsindkomster er gennem årene blevet udbygget, så antallet af tilskudsordninger er blevet uoverskuelig for den enkelte borger. Det har derfor også været nødvendigt at udbygge antallet af sagsbehandlere og administratorer til at afgøre, hvem der er berettiget til hvor meget og af hvilke kasser.

Ved siden af den rådgivende funktion er der vokset et omfattende kontrolsystem op, som har til formål at hindre, at personer, der ikke har ret til at modtage overførselsindkomster, får del heri. Der opstår hele tiden behov for nye ordninger, der tilstræber at lukke huller i systemet. Det offentlige udgifter til indkomstoverførsler er eksploderet. De udgør i dag ca. halvdelen af de offentlige udgifter. Samtidigt har kontrolsystemerne udviklet sig til en labyrint af tilskuds- og bistandsordninger, som har nødvendiggjort en hær af kontrollanter.

Forandringer i samfundet medfører, at man lapper på de bestående systemer, gør lidt mere eller lidt mindre af, hvad man hidtil har gjort. Problemet er, at man efterhånden opbygger et patchwork af ordninger, der indebærer utilsigtede virkninger benævnt som: Fattigdomsfældenⁱ, Iværksætterfældenⁱⁱ, Kunstnerfældenⁱⁱⁱ, Pensionistfælden^{iv}.

De nuværende kontrolsystemer og modregningsregler bygger på en opfattelse af, at alle kan få arbejde, og at man ikke skal have lov til at beholde en mindre arbejdsindkomst ved siden af en overførselsindkomst. På nogle områder har systemerne og reglerne den modsatte virkning af den ønskede: De holder mennesker ude fra arbejdsmarkedet og hæmmer iværksættertrangen. De får mennesker til at vælge fuld passiv forsørgelse i stedet for i det mindste et delvist aktivt arbejdsliv. Nogle mener også, at de mange regler opmuntrer til sort arbejde.

Grundlæggende skatterabat

De nuværende udgifter til kontanthjælp, pensioner, statstilskud til arbejdsløshedsdagpenge m.v. erstattes med en negativ skat som vil sikre alle et eksistensminimum. Det er en model, som en række nobelpristagere i økonomi også har foreslået.

Ved negativ skat etableres en grundlæggende skatterabat, der svarer til det minimum, en borger forventes at kunne leve for - en defineret fattigdomsgrænse svarende til f.eks. den nuværende kontakthjælp eller folkepension efter skat.

Skatterabatten skal omfatte alle borgere uanset alder eller baggrund, men for unge under en bestemt alder kan skatterabatten være lavere, så den fx svarer til de nuværende børneydelser.

Indtil skatterabatten er fuldt udnyttet modregnes skatten heri. Udnyttes skatterabatten ikke til fulde, vil det overskydende beløb blive udbetalt til borgeren.

En borger, der ikke har nogen indtjening, vil få udbetalt hele skatterabatten. I dag bliver den arbejdsløse trukket krone for krone i kontanthjælpen, hvis vedkommende finder et deltidsarbejde. Ved indførelse af skatterabatten vil trækket i skatterabatten kun svare til den skat, der skal betales af det ekstra tjente beløb. Dermed sikres den arbejdsløses motivation til fortsat at søge beskæftigelse.

Der spares betydeligt på den kommunale administration af regler og cirkulærer samt kontrol af bistandsmodtagere, idet der allerede er den nødvendige indsigt i borgernes økonomi.

Det bliver – det bortfalder

Indførelsen af skatterabat erstatter de nuværende sociale ydelser. Der vil fortsat være borgere, hvis personlige situation permanent eller akut er svækket eller truet, så de for en kortere eller længere periode har behov for at få tildelt særlige tillægsydelser. Dette skal ske efter en vurdering af den enkeltes behov.

Det offentlige tilskud til arbejdsløshedskasserne bortfalder.

Den enkelte borger kan, om han ønsker det, tegne supplerende arbejdsløshedsdækning på forsikringsbasis.

Styrkelse af individets frihed og uafhængighed

Den grundlæggende skatterabat sikrer princippet om grundlæggende økonomisk tryghed for alle - en styrkelse af individets frihed og uafhængighed både i forhold til arbejdsmarkedet, staten og det civile samfund.

Den grundlæggende skatterabat vil skabe større fleksibilitet og frihed på arbejdsmarkedet og medvirke til at fordele lønarbejdet bedre. Den såkaldte fattigdomsfælde¹ vil ikke længere udgøre noget problem, da det, man tjener, ikke vil blive modregnet i den grundlæggende skatterabat - kun skatten heraf. Det vil altid kunne betale sig at arbejde.

Den grundlæggende skatterabat vil således motivere til, at man påtager sig arbejde som lønmodtager, men vil derudover også give bedre mulighed for at starte selvstændig virksomhed.

Den grundlæggende skatterabat vil sikre den enkelte et eksistensminimum uden bureaukrati, "kassetænkning" og klientgørelse. Borgerne fritages fra tvungen deltagelse i aktivering, uddannelse og jobtræning. De unge under uddannelse bliver mindre afhængige af erhvervsarbejde.

Styrkelse af civilsamfundet

Den grundlæggende skatterabat vil styrke civilsamfundet, fordi den vil give frihed til helt eller delvist at fravælge betalt arbejde.

Den vil skabe større rum for familien, for kunstnerisk aktivitet, for omsorgs- og miljøarbejde i lokalsamfund og for den generelle deltagelse i demokratiet.

Samtidig vil den grundlæggende skatterabat sikre individet mod ufrivillig afhængighed af et socialt netværk, og vil dermed skabe grundlag for, at det ikke er penge, men ligeværdighed og respekt, som bliver de bærende elementer i forholdet mellem mennesker.

Den grundlæggende skatterabat ophæver skellet og modsætningen mellem "ydende" og "nydende" borgere i samfundet ved at give alle borgere samme grundlæggende økonomiske tryghed.

Samtidig vil den grundlæggende skatterabat kunne bidrage til, at selve arbejdsbegrebet får nyt indhold ved, at arbejdets kulturelt betingede karakter af pligt og tvang bliver afløst af frivillighed og medansvar.

Motivation til at arbejde

Mange modtagere af overførselsindkomster, f.eks. kontanthjælp, oplever, at det ikke kan betale sig at arbejde, fordi lønindtægten vil blive modregnet i kontanthjælpen, eller overførselsindkomsten vil forsvinde helt. Dette kaldes 'fattigdomsfælden', som en del mennesker er fanget i.

Den grundlæggende skatterabat betyder, at der kun modregnes for den skat, der skal betales for den ekstra indkomst - ikke for hele lønsummen. Det vil derfor altid kunne betale sig at tage arbejde, uanset hvor mange eller hvor få timer det drejer sig om, og uanset lønnens størrelse.

Der vil således være en positiv motivation til at påtage sig arbejde.

Mindre bureaukrati

Det kræver p.t. et stort administrativt og bureaukratisk apparat at administrere de mange forskellige overførselsindkomster og kontrollere de borgere, der modtager ydelserne. A-kasser, Arbejdsformidling, Arbejdsprøvning, Aktiveringskonsulenter osv.

Det meste af dette bureaukrati vil kunne spares væk ved indførelsen af den grundlæggende skatterabat. På skatteudregningen vil det blot være et enkelt beløb, som automatisk vil blive tilgodeskrevet hver borger. Samfundet ville kunne spare et betydeligt beløb ved at fjerne dette bureaukrati.

Fjerne klientgørelsen

Modtagere af de fleste overførselsindkomster bliver kontrolleret af systemet i form af sagsbehandlere, blanketter, tvangsaktivering og fremmødepligt. Der er mange eksempler på, at dette sker på en ydmygende og meningsløs måde, hvor f.eks. aktiveringen ikke har andet formål end at disciplinere klienten. Dette er ikke en værdig måde at behandle mennesker på i et moderne demokratisk samfund.

De nuværende overførselsindkomster erstattes med den grundlæggende skatterabat som en elementær og ubetinget rettighed for alle - uden betingelser, kontrol og ydmygelse. Dermed fjernes klientgørelse af borgerne.

Integration

Flygtninge og indvandrere har ofte svært ved at finde fodfæste og blive integreret i det danske samfund. Den vigtigste faktor for en vellykket integration er at komme inden for på arbejdsmarkedet.

Målet med integration må være, at den enkelte forstår de muligheder og rettigheder, der er forbundet med at leve i et demokratisk samfund og bidrager hertil. De bureaukratiske regler er en hindring for dette.

Det er svært at finde arbejde, der kan erstatte en offentlig ydelse, hvis man ikke taler sproget godt, eller hvis man bare har et fremmed klingende navn.

Den grundlæggende skatterabat stiller indvandrere bedre, idet de vil have lettere ved at skaffe sig gradvis fodfæste i midlertidige deltidsansættelser eller forsørge sig med egen virksomhed i mindre målestok.

De resursesvage

Arbejdsmarkedet er i de senere år blevet så krævende, at der ikke længere er plads til resursesvage borgere. Der er ikke længere tilstrækkeligt medufaglærte job til disse borgere.

Med den grundlæggende skatterabat vil det blive lettere for både private og offentlige arbejdsgivere at finde job til denne kategori af mennesker. Disse job behøver ikke være på fuld tid, og de behøver ikke blive aflønnet af den samme mindsteløn som nu. Når det materielle eksistensgrundlag er sikret, kan det være acceptabelt at aflønne mennesker med en timeløn i relation til den enkeltes kvalifikationer.

Uafhængighed af ægtefællen

Familien som det nære fællesskab modarbejdes, når en borger ikke har ret til visse offentlige ydelser, hvis vedkommende er gift eller samlevende.

Denne forskelsbehandling af borgerne fjernes med indførelsen af den grundlæggende skatterabat, idet skatterabatten er knyttet til hvert enkelt individ uafhængigt af, hvordan man vælger at leve i forskellige familie- og samlivsformer.

Det uværdige dyneløfteri og nabo-angiveri afskaffes.

Børnetilskud og lignende erstattes af en skatterabat for hvert enkelt barn.

Kassetænkningen afskaffes

Den nuværende opdeling af overførselsindkomster i forskellige kasser medfører kassetænkning, hvor den ene offentlige forvaltning er tilbøjelige til at vælge løsninger for borgerne, som betales af andre offentlige kasser, uanset om det er sagligt begrundet.

En grundlæggende skatterabat, der administreres af skattevæsenet, vil altid være finansieret af staten og vil fjerne behovet for denne kassetænkning, til gavn for den almindelige retsfølelse og retssikkerhed.

Fleksibel tilbagetrækning

Der er løbende og heftig diskussion om mulighederne for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet: pensionsalder, efterløn osv. Det skyldes i høj grad, at der både er nogle, der ønsker at trække sig tilbage relativt tidligt, fordi de er nedslidte af et fysisk eller psykisk hårdt arbejde, og andre, der ønsker at blive så længe som muligt på arbejdsmarkedet, fordi de har et interessant arbejde, som giver dem værdifuldt indhold i deres liv og hverdag.

Med indførelse af den grundlæggende skatterabat vil det være op til hver enkelt at vurdere, hvornår vedkommende vil trække sig tilbage og i hvilket tempo.

Det vil blive lettere at opnå en gradvis tilbagetrækning, så den enkelte borger kan trappe sin arbejdsuge ned i takt med alderen og kravene - uden indblanding fra det krampagtige og overkontrollerende bureaukrati, der råder for tiden.

Med den grundlæggende skatterabat kan der eksistere en human og afslappet form for gradvis og frivillig tilbagetrækning og samtidig bevares en stor mængde motiverede og engagerede mennesker på arbejdsmarkedet - også i en høj alder.

ⁱ Fattigdomsfælden: Den omstændighed, at det for et ikke ubetydeligt antal borgere gælder, at de ikke har råd til at tage et job, da det vil medføre en væsentlig nedgang i familiens samlede indtægt.

ⁱⁱ Iværksætterfælden: På trods af politiske ønsker om at fremme selvstændighedskulturen modarbejder det nuværende system potentielle iværksætteres lyst til og mulighed for at skabe egen virksomhed. Det er snarere undtagelsen end reglen, at et nystartet foretagende sikrer indehaveren smør på brødet i de første 3-4 år. Har man ikke lønarbejde, skal man stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at komme i betragtning til overførselsydelse.

ⁱⁱⁱ Kunstnerfælden: Forfattere og andre kunstnere vil sjældent kunne leve af deres kunst i de første mange år. Kunststøtte får man først, når man kan. Vil en kunstner have økonomisk støtte i form af en overførselsindkomst, lurer aktiveringsprogrammerne lige om hjørnet.

^{iv} Pensionistfælden: Én gang pensionist, altid pensionist. Hvis en person af den ene eller anden årsag ikke kan overkomme et arbejde, måske fordi han/hun har "ondt i livet", så er der ingen vej uden om en sygemelding, ofte efterfulgt af en pensionsberettigende diagnose. Måske var der tale om en forbigående situation, men fælden er klappet.